ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Վ.Վ.Հարությունյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 8

«12» դեկտեմբեր 2024 թ.

ԷԻԿ/բ-002, ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝	041301.00.6, Կառավարում
Կրթական ծրագիր՝	041301.01.6, Կառավարում/ըստ ոլորտի/
Որակավորման աստիճան՝	կառավարման բակալավր
Ամբիոն՝	Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման
Ուսուցման ձևը՝	Հեռակա
Կուրս/կիսամյակ	Հեռակա- առաջին կուրս, առաջին կիսամյակ
Դասախոս՝	Քրիստինե Հովսեփյան
	Էլ. հասցե՝ hovsepyankristine@gmail.com

Վանաձոր- 2024թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում 3
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները 3
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները 4
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները . . . .
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների . . . .
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը . . . .
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները . . . .
8. Դասավանդման մեթոդներ . . . .
9. Ուսումնառության մեթոդները . . . .
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը . . . .
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ . . . . . .
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ . . . .
    12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ ..
    12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ . . . .
    12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ . . . .
    12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ . . . .
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում . . . .
14. Գնահատում . . . .
    14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում . . . .
    14.2. Հարցաշար . . . .
    14.3. Գնահատման չափանիշներ . . . .
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ . . . .

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում.

«Մասնագիտության ներածություն» դասընթացը կարևորվում է կառավարման բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է 041301.01.6 կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

- ծանոթացնել կառավարման էությանը, խնդիրներին, կառավարման տեսության դասական դպրոցներին, կառավարչական մտքի զարգացմանը
- ձևավորել տեսական և պրակտիկ գիտելիքներ կառավարման գործընթացների բնագավառում, որոնք հնարավորություն կտան ճիշտ կողմնորոշվել տնտեսական հարաբերություններում
- ուսումնասիրել և հասկանալ մարդկային գործոնի դերը կառավարման համակարգում
- ուսումնասիրել պետական և մունիցիպալ կառավարման համակարգերը և առանձնահատկությունները

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

- Սովորեցնել կառավարման տեսական հիմքերը:
- Բացատրել կառավարման գործընթացի օրինաչափությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել իրավիճակային հետազոտություններ և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:
- Սովորեցնել ուսանողներին վերլուծել մենեջմենթի առանձնահատկությունները կառավարման տարբեր ոճերի համատեքստում:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները .

«Մասնագիտության ներածություն» առարկան ուսումնասիրելիս անհրաժեշտ է, որ ուսանողն ունենա նախնական գիտելիքներ տնտեսագիտության տեսությունից: Կարևոր նախապայման է ուսանողների այնպիսի հմտությունների առկայությունը, ինչպիսիք են տրամաբանելու, նյութը վերլուծելու, ինքնուրույն եզրահանգումներ անելու հմտությունները:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը և /կամ կոմպետենցիաները.

«Մասնագիտության ներածություն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. իմանա կառավարման տեսական հիմունքները,
2. իմանա առարկայի ուսումնասիրման մեթոդական հիմքերը
3. կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում,
4. տիրապետի կառավարման բնագավառում կիրառվող բազային հետազոտության մեթոդներին,
5. կարողանա առարկայի շուրջ իրավիճակային խնդիրների շրջանակներում կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա) Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
ԳԿ2 կազմակերպելու և պլանավորելու ունակություն,
ԳԿ3 հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ,
ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
ԳԿ8 տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն (տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն):

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
ՀԳԿ4 նոր իրավիճակներին հարմարվելու ունակություն,
ՀԳԿ5 նոր գաղափարներ առաջ քաշելու (ստեղծագործելու) ունակություն,
ՀԳԿ6 առաջնորդի հատկություններ,
ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,
ՀԳԿ12 հաջողության ձգտում:

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ-2 Ցուցաբերել կառավարման մեթոդների և գործառույթների կիրառման հմտություններ:
ԱԿ-5 Ճիշտ պատկերացնել տնտեսության ներքին ֆունկցիոնալ կառուցվածքը, հիերարխիան և սուբորդինացիան:
ԱԿ-6 Ճիշտ յուրացնել կազմակերպության ներքին և արտաքին միջավայրերի վրա ազդող գործոնների յուրահատկությունները:
ԱԿ-8 Կարողանալ տիրապետել անձնակազմի և արտադրության արդյունավետ կառավարման միջոցներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների.

«Մասնագիտության ներածություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել կառավարմանն առնչվող մասնագիտական գործունեության ընթացքում, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և կառավարման բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. **Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը**

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը		**5 կրեդիտ/ 150 ժամ**

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ	ժամաքանակ
Դասախոսություն		10
Գործնական աշխատանք		10
Սեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք		130
Ընդամենը		150
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)		Քննություն (Ընթացիկ)

7. <u>Ուսումնական աշխատանքների տեսակները</u>.

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական

պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

- **Սեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

  Սեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակությանհարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդոլոգիան:

  Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրա-կացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

  Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են՝

  - <u>Ռեֆերատ</u> – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
  - <u>Գործարար խաղեր</u> – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործ-ընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսում-նասիրման և լուծման նպատակով:
  - <u>Էսսե</u> – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
  - <u>Կլոր սեղան</u> – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
  - <u>Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն</u> – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
  - <u>Նախագծերի մեթոդ</u> – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն

ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:

- <u>Հարցի նախապատրաստման մոդել</u> –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- <u>Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում</u> – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- <u>Աշխատանքային տետր</u> – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- <u>Զեկույց</u> – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- <u>Հարցազրույց</u> – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներներն են՝** հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝** մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում….

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների.

հ/հ	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապմունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Թեմա 1. Կառավարման էությունը և խնդիրները : Կառավարման տեսության դպրոցները	2	2			30
2.	Թեմա 2. Կառավարման արտաքին և ներքին միջավայրը	2	2			30
3.	Թեմա 3. Կառավարման գործընթացը և գործառույթները: Պլանավորում	2	2			30
4.	Թեմա 4. Կազմակերպում	2	2			20
5.	Թեմա 5. Մոտիվացիա և առաջնորդում: Վերահսկողություն	2	2			20
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		10	10			130

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Յ. Սուվարյան, Մենեջմենթ, ուսումնական ձեռնարկ, Երևան	2002թ.
2.	Հովհաննիսյան Ա. Ա., Մենեջմենթի հիմունքներ, Երևան	2015թ.
3.	М. Альберт, М. Мескон, и Ф. Хедоури, Основы менеджмента	1992
4.	Менеджмент: учебник для прикладного бакалавриата / А. Л. Гапоненко [и др.] ; под общей	2019

	редакцией А. Л. Гапоненко. — Москва	
5.	Strategic Management, Vardhaman Mahaveer Open University, Kota	2005
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Менеджмент. Учебник для бакалавров, Астахова Н. И., Москвитина Г. И.	2013
2.	Եդիգարյան Վ.- Կառավարում- Սոցիալ-հոգեբանական ասպեկտ	2004
3.	Հախվերդյան Ս.Ե. և ուրիշն.- Կառավարման հիմունքներ	1998
4.	Հայրապետյան Նունե- Գործարարության հիմունքներ, Երևան	2003
5.	Davenport T.H., Process Innovation. Harvard Business School Press, Boston	1993
6.	Boxwell, Robert, Benchmarking for a Competitive Advantage, McGraw Hill	1994
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.	https://www.obooko.com/category/free-business-and-management-books?page=2	
2.	http://www.freebookcentre.net/Business/Management-and-Leadership-Books.html	
	https://library.anau.am/index.php?option=com_content&view=article&id=32&Itemid=37&lang=hy	

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Գրականություն
1)	**Կառավարման էությունը և խնդիրները: Կառավարման տեսության դպրոցները**	Ծանոթություն կառավարման առարկայի հետ, կառավարման սահմանումները և խնդիրները: Ուսումնասիրել կառավարչա կան մտքի զարգացումը կառավարման առաջին դասական դպրոցը, կառավարման գիտության ձևավորման հիմնական տնտեսական հիմնական նախադրյալները, Թեյլորի, Ռոբինսոն Թառնի, Հենրի Գրանտի, Հարինգտոն Էմերսոնի, Ֆրենկ և Լիլիան Ջիլ Բրետների, Հենրի Ֆորդի հիմնական աշխատությունները և գաղափարները,	2	Տես բաժին 11.

		գիտական կառավարման հիմնադրույթները: Ուսումնասիրել կառավարչական մտքի զարգացումը կառավարման առաջին դասական դպրոցը, կառավարման գիտության ձևավորման հիմնական տնտեսական հիմնական նախադրյալները: Ուսումնասիրել Մերի Ֆոլետի հայացքները և դրանց ազդեցությունը վարքաբանական գիտությունների զարգացման վրա:		
2)	<u>Կառավարման արտաքին և ներքին միջավայրը</u>	Կազմակերպության ներքին միջավայրը, հիմնական ենթահամակարգերը (նպատակներ, կառուցվածք, խնդիրներ, տեխնոլոգիա, մարդկային ռեսուրսներ), կազմակերպության արտաքին միջավայրը (ուղղակի ներգործության և անուղղակի ներգործության արտաքին միջավայր):	2	Տես բաժին 11.
3)	<u>Կառավարման գործընթացը և գործառույթները: Պլանավորում</u>	Կառավարման գործընթացը և հիմնական գործառույթները, դրանց դասակարգումը: Պլանավորման էությունը, խնդիրները, փուլերը, մակարդակները, գործարար ծրագիր:	2	Տես բաժին 11.
4)	<u>Կազմակերպում</u>	Կազմակերպման գործառույթը, կազմակերպության կազմակերպական կառուցվածքը, տեսակները:	2	Տես բաժին 11.
5)	<u>Մոտիվացիա և առաջնորդում: Վերահսկողություն</u>	Մոտիվացիայի դերը կառավարման մեջ, էությունը, մոտիվացիայի ձևերը: Վերահսկողության անհրաժեշտությունը, հիմնական փուլերը, աուդիտ:	2	Տես բաժին 11.

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Գրականություն
1)	<u>Կառավարման էությունը և խնդիրները: Կառավարման տեսության դպրոցները</u>	Ծանոթություն կառավարման առարկայի հետ, կառավարման սահմանումները և խնդիրները: Ուսումնասիրել կառավարչական մտքի զարգացումը կառավարման առաջին դասական դպրոցը, կառավարման գիտության ձևավորման հիմնական տնտեսական հիմնական նախադրյալները, գիտական կառավարման հիմնադրույթները: Ուսումնասիրել կառավարչական մտքի զարգացումը կառավարման առաջին դասական դպրոցը, կառավարման գիտության ձևավորման հիմնական տնտեսական հիմնական նախադրյալները: Ուսումնասիրել Մերի Ֆոլետի հայացքները և դրանց ազդեցությունը վարքաբանական գիտությունների զարգացման վրա:	2	Տես բաժին 11.
2)	<u>Կառավարման արտաքին և ներքին միջավայրը</u>	Կազմակերպության ներքին միջավայրը, հիմնական ենթահամակարգերը (նպատակներ, կառուցվածք, խնդիրներ, տեխնոլոգիա, մարդկային ռեսուրսներ), կազմակերպության արտաքին միջավայրը (ուղղակի ներգործության և անուղղակի ներգործության արտաքին միջավայր):	2	Տես բաժին 11.
3)	<u>Կառավարման գործընթացը և գործառույթները: Պլանավորում</u>	Կառավարման գործընթացը և հիմնական գործառույթները, դրանց դասակարգումը: Պլանավորման էությունը, խնդիրները, փուլերը, մակարդակները, գործարար ծրագիր:	2	Տես բաժին 11.
4)	<u>Կազմակերպում</u>	Կազմակերպման գործառույթը, կազմակերպության կազմակերպական	2	Տես բաժին 11.

		կառուցվածքը, տեսակները:		
5)	**<u>Մոտիվացիա և առաջնորդում: Վերահսկողություն</u>**	Մոտիվացիայի դերը կառավարման մեջ, էությունը, մոտիվացիայի ձևերը: Վերահսկողության անհրաժեշտությունը, հիմնական փուլերը, աուդիտ:	2	Տես բաժին 11.

12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն
1.					
2.					

12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն

1.	**Կառավարման էությունը և խնդիրները: Կառավարման տեսության դպրոցները**	Ծանոթություն կառավարման առարկայի հետ, կառավարման սահմանումները և խնդիրները: Ուսումնասիրել կառավարչական մտքի զարգացումը կառավարման առաջին դասական դպրոցը, կառավարման գիտության ձևավորման հիմնական տնտեսական հիմնական նախադրյալները, , գիտական կառավարման հիմնադրույթները: Ուսումնասիրել կառավարչական մտքի զարգացումը կառավարման առաջին դասական դպրոցը, կառավարման գիտության ձևավորման հիմնական տնտեսական հիմնական նախադրյալները: Ուսումնասիրել Մերի Ֆոլետի հայացքները և դրանց ազդեցությունը վարքաբանական գիտությունների զարգացման վրա:	Ռեֆերատ, ինքնուրույն աշխատանք համացանցում	20.10.2022թ.	Ներկայացում	

2.	**Կառավարման արտաքին և ներքին միջավայրը**	Կազմակերպության ներքին միջավայրը, հիմնական ենթահամակարգերը (նպատակներ, կառուցվածք, խնդիրներ, տեխնոլոգիա, մարդկային ռեսուրսներ), կազմակերպության արտաքին միջավայրը (ուղղակի ներգործության և անուղղակի ներգործության արտաքին միջավայր)։	Ռեֆերատ, ինքնուրույն աշխատանք համացանցում	20.10.2022թ.	Ներկայացում	
3.	**Կառավարման գործընթացը և գործառույթները։ Պլանավորում**	Կառավարման գործընթացը և հիմնական գործառույթները, դրանց դասակարգումը։ Պլանավորման էությունը, խնդիրները, փուլերը, մակարդակները, գործարար ծրագիր։	Ռեֆերատ, ինքնուրույն աշխատանք համացանցում	20.10.2022թ.	Ներկայացում	
4.	**Կազմակերպում**	Կազմակերպման գործառույթը, կազմակերպության կազմակերպական կառուցվածքը, տեսակները։	Ռեֆերատ, ինքնուրույն աշխատանք համացանցում	20.10.2022թ.	Ներկայացում	

5.	**Մոտիվացիա և առաջնորդում: Վերահսկողություն**	Մոտիվացիայի դերը կառավարման մեջ, էությունը, մոտիվացիայի ձևերը: Վերահսկողության անհրաժեշտությունը, հիմնական փուլերը, աուդիտ:	Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն, ինքնուրույն աշխատանք համացանցում	20.10.2022թ.	Ներկայացում	

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Համակարգչային լսարան – ցանկալի է բոլոր դասերին
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	Պրոյեկտոր, համակարգիչ
Համակարգչային ծրագրեր	MS Office
Այլ	

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի[1]:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության

[1]«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Կառավարման անհրաժեշտությունը, էությունը և զարգացման փուլերը
2. Կառավարման մեթոդաբանությունը և սկզբունքները
3. Կազմակերպությունների ձևերը
4. Կառավարման մակարդակները
5. Գիտական կառավարման դպրոցը
6. Վարչական դպրոցը
7. Մարդկային հարաբերությունների և վարքաբանական գիտությունների դպրոցը
8. Ժամանակակից մենեջմենթ
9. Կառավարման հմտությունների դասակարգումը
10. Մենեջերների դերերը
11. Կազմակերպությունը որպես սոցիոտեխնիկական համակարգ
12. Կազմակերպության հինգ հիմնական ենթահամակարգերը
13. Կորպորատիվ մշակույթ
14. Կազմակերպության արտաքին միջավայրի ընդհանուր բնութագիրը
15. Կազմակերպության ուղղակի ներգործության արտաքին միջավայրը
16. Կազմակերպության անուղղակի ներգործության արտաքին միջավայրը
17. Կառավարման գործընթացի էությունը
18. Կառավարման գործառույթները և դրանց դասակարգումը
19. Պլանավորման գործառույթը
20. Ռազմավարական պլանավորման տրամաբանությունը և փուլերը
21. Ռազմավարական պլանավորման մակարդակները
22. Կազմակերպման գործառույթի էությունը
23. Կառավարման կազմակերպական կառուցվածքի ձևերը
24. Մոտիվացիա
25. Մոտիվացիայի ձևերը
26. Մոտիվացիայի պահպանման տեսություն
27. Վերակսկողություն: Վերակսկողության հիմնական փուլերը

14.4. Գնահատման չափանիշները.

- Ըստ 14.1 կետի

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝	041301.00.6, Կառավարում
Կրթական ծրագիր՝	041301.01.6, Կառավարում/ըստ ոլորտի/
Որակավորման աստիճան՝	կառավարման բակալավր

Վանաձոր 2024

Հեռակա ուսուցման համակարգ

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ԷԻԿ/բ-002 - Մասնագիտության ներածություն</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">5 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">1-ին տարի,1-ին կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">20</td><td>Դասախոսություն</td><td>10</td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>10</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">130</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">150</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում
Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում
Ընթացիկ գրավոր ստուգում:
Հաճախելիություն
Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">• ծանոթացնել կառավարման էությանը, խնդիրներին, կառավարման տեսության դասական դպրոցներին, կառավարչական մտքի զարգացմանը
• ձևավորել տեսական և պրակտիկ գիտելիքներ կառավարման գործընթացների բնագավառում, որոնք հնարավորություն կտան ճիշտ կողմնորոշվել տնտեսական հարաբերություններում
• ուսումնասիրել և հասկանալ մարդկային գործոնի դերը կառավարման համակարգում
• ուսումնասիրել պետական և մունիցիպալ կառավարման համակարգերը և առանձնահատկությունները</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
• Կառավարման էությունը և խնդիրները
• Կառավարման տեսության դասական դպրոցները
• Մարդկային գործոնի դերը կառավարման համակարգում
• Կառավարման հիմնական գործառույթները

Հմտություն
• ճիշտ կողմնորոշվել և գնահատել կառավարման պատմական զարգացումները
• հասկանալ կառավարման էությունը և խնդիրները</td></tr>
</table>

	• հասկանալ կառավարման տեսության դասական դպրոցների ներկայացուցիչների գաղափարները և դրանց կիրառումը կառավարման գործընթացում • գնահատել մարդկային գործոնի դերը կառավարման համակարգում • տիրապետել կառավարման հիմնական գործառույթներին *Կարողունակություն* • Տիրապետել կառավարման հիմունքներին, էությանը, բովանդակությանը, արդիականությանը • Իմանալ կառավարման հիմնական գործառույթների բովանդակությունը • Տարբերակել առավարման տեսության դասական դպրոցների ներկայացուցիչների գաղափարները • Ծանոթ լինել կառավարման հիմնական գործառույթներին
Դասընթացի բովանդակությունը	1. Կառավարման էությունը և խնդիրները 2. Կառավարման տեսության դասական դպրոցները և կառավարչական մտքի զարգացումը 3. Մարդկային հարաբերությունների և վարքաբանական գիտությունների դպրոցը 4. Կառավարման մեթոդները 5. Մարդկային գործոնը կառավարման համակարգում 6. Ժամանակակից մենեջմենթ 7. Կառավարման արտաքին և ներքին միջավայրը 8. Կառավարման գործընթացը և գործառույթները 9. Պլանավորում 10. Կազմակերպում 11. Մոտիվացիա և առաջնորդում 12. Վերահսկողություն
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Քննություն, սեմինար, ինքնուրույն աշխատանք
Գրականություն	**Պարտադիր-** Յ. Սուվարյան, Մենեջմենթ, ուսումնական ձեռնարկ Հովհաննիսյան Ա. Ա., Մենեջմենթի հիմունքներ М. Альберт, М. Мескон, и Ф. Хедоури, Основы менеджмента Менеджмент: учебник для прикладного бакалавриата / А. Л. Гапоненко [и др.] ; под общей редакцией А. Л. Гапоненко. Strategic Management, Vardhaman Mahaveer Open University, Kota **Լրացուցիչ-** Եղիգարյան Վ.- Կառավարում- Սոցիալ-հոգեբանական ասպեկտ Հախվերդյան Ս.Ե. և ուրիշն.- Կառավարման հիմունքներ Հայրապետյան Նունե- Գործարարության հիմունքներ, Երևան Менеджмент. Учебник для бакалавров, Астахова Н. И., Москвитина Г. И. Davenport T.H., Process Innovation. Harvard Business School Press, Boston